

Bir Ben-Anlatısı Olarak Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nde Hicap ve Mahcubiyet

Aslı Çiftçi

Cemal Kafadar birinci ağızdan anlatıları “saraylı ya da popüler olarak tarif edilmeye direnen, şehirde üretilmiş kişisel nitelikte bir grup özgün anlatı kaynağı” olarak tanımlar. Araştırmasında bu özgün anlatı grubu için bazı örnekler de verir: Sohbetnâme, Düşnâme, Tecelliyât, Seyahatnâme gibi. Selim Karahasanoğlu ise çalışmalarında Evliya Çelebi'nin Seyahatnâme'sinin bir ben-anlatısı olarak değerlendirilmesini anlamlı bulmaz. Zira bu bakış açısıyla her metin belli ölçüde ben-anlatısı kategorisi içerisine dâhil edilebilmekte böylece ben-anlatısı üst başlığı belli ölçüde anlamsız hâle getirilmektedir. Bu çalışmada ise Evliya Çelebi'nin Seyahatnâmesi'nde yer alan ve kendi ağzından dile getirdiği duygusal ifadelerin ben-anlatı literatürü içerisine dâhil edilebilip edilemeyeceği meselesi tartışılacaktır. Özellikle Evliya Çelebi'nin “hicâb” ve “mahcubiyet” duygu ifadeleri üzerine mercek tutularak yeni bir alan olarak ortaya çıkan duygular tarihinin yöntemlerinden de yararlanılacaktır. Böylelikle ben-anlatıları ve duygular tarihi gibi iki yeni araştırma alanının sunduğu imkânlardan yararlanılarak Seyahatnâme'ye daha farklı bir perspektifle nasıl bakılabileceğinin imkânları sorgulanacaktır.